

Almanya'da dört üniversitede İslam bölümü açıldı. İslam konusu, din bilimleri bölümünün alt kollarından birisinde veriliyor. Benzer şekilde Katoliklik ve Protestanlık için de bölümler bulunuyor.

Din ile bilimi birbirinden uzak hatta birbirine zıt olarak düşünüyorsanız bu haberi garip karşılayabilirsiniz. Bilim denilince sadece doğa bilimlerini anlayan, sosyal bilimleri yok sayan ya da ikincisinin yöntem olarak birincisini izlediğini düşünenler için garip karşılanmayacak bir tutum...

19. yüzyıldaki anlayışta böyleydi. Doğa bilimleri gelişmiş, sosyal bilimler gelişmemişti ve ilkinin yöntem olarak ikincisine örnek olabileceği düşünülüyordu. Gerçekte ise, sosyal bilimlerin doğa bilimlerine bir oranda bile olsa indirgenmesi doğru değildir. Doğa bilimlerindeki araştırma yöntemleri, teori kuruluşları sosyal bilimler için geçerli değildir.

Doğa bilimlerinde aynı koşullar altında tekrarlanabilirlik önemliyken, sosyal bilimlerinde ne aynı koşullar ve ne de tekrarlanabilirlik yoktur.

Din de sosyal bilimlerin parçalarından bir tanesidir, tıpkı sosyoloji gibi...

Herhangi bir dinin bilimsel incelenmesinin amacı, bu dinin tarih boyunca değişmesini ve bugünkü işlevlerini ortaya çıkarmaktır.

Din her şeyden önce bir ahlak kuramıdır. İslamiyette aynı zamanda toplum kuramı işlevini de görür.

Dinlerin önemli kitaplarıyla ilgili olarak eleştirel içerikli yeni baskılar yapılıyor. İncil için böyle bir baskı var. Eleştirel deyince Kitabın eleştirildiğini düşünmeyin. Kitabın yazıldığı dönemdeki koşullar ve bunların Kitaba nasıl yansıdığı incelenir. Dinde reform ya da Kitabın farklı yorumlanması için de yine dönemin koşulları dikkate alınır.

Kuran için bildiğim kadarıyla henüz böyle bir yapıt yayınlanmadı ama üniversitelerdeki İslam bölümlerinin çalışmalarının ardından eleştirel bir Kuran da yayınlanacaktır.

İslam bölümlerindeki Kuran incelemesi de bu temele dayanır: Kuran'da hangi bölüm hangi koşulların ürünüdür ya da bu koşullarla ilişkisi vardır.

25 Şubat tarihli Frankfurter Rundschau gazetesinde Frankfurt-Giessen üniversitelerinde (800 kişi İslam bölümüne kayıtlı ve çoğunluğu kadın) İslam dini bölümünde eğitim gören öğrencilerin ve bazı öğretim üyelerinin değerlendirmelerine yer verilmiş.

Habere göre, öğrencilerin bir bölümünün büyük korkusu, inancını kaybetmek... Mutlak doğru olarak inanılan Kuran'ın değişik bölümlerinin "gökten indirilmeleriyle" içinde bulunulan şartlar arasında paralellik kurulması, bu paralellik bire bir olmasa bile en azından bulunması, inanç konusunda sarsıcı etki yapıyor.

Bu durum Kuran'da şiddet içeren bölümler için de geçerlidir. Mutedil Müslümanların Selefilere cevap verememesi ve "Kuran'da böyle yazmıyor" demekten öteye gidememeleri de buradan kaynaklanıyor. Selefi de açıyor Kuran'ı gösteriyor nerede yazdığını...

Tarihteki bütün yazılı metinler oluşturuldukları şartlarla ilgilidir. Bu durum kutsal sayılan metinler için de böyledir. Müslümanlar bu konuda hayli geriden geldikleri için bilimsel incelemeyle karşılaştıklarında şok geçiriyorlar.

Bir öğrenciye göre, Kuran'ın da böyle incelenebileceğini bulanlar Müslümanlar değildir, dolayısıyla onlara inanılması gerekmez...

Görüldüğü gibi, istenildi mi, gerekçe bulunur...

Bölümdeki öğretim üyeleri de İranlı, Arap ve Türk yani Müslüman...

Öyle de olması gerek...

Ne kadar bilimsel ele alırsanız alın sonuçta bu bir inançtır ve farklı inançtan birisinin size inancınızı nasıl inceleyebileceğinizi öğretmesi garip olur.

Bölümdeki derslerden birisi de Arapça, Kuran'ın layıkıyla incelenebilmesi için bu dilin öğrenilmesi gerekiyor.

Tarihte de kutsal olsun ya da olmasın herhangi bir kaynağın incelenmesi için o kaynağın yazılmış olduğu dilin bilinmesi, kaynağın orijinalinden incelenmesi önemlidir. Her çeviri kaçınılmaz olarak yorum da içereceği için metnin ilk halinin incelenmesi önemlidir.

İslam konusunda üniversite düzeyinde eğitim alan insanlar sonuçta inançlarını kaybetmeyecekler ama eskisinden daha farklı inanacaklar... İslam'ın farklı yorumlarına karşı daha donanımlı olabilecekler...

Gerçek İslam diye bir belirleme yanlıştır...

Gerçek İslam yoktur. 1400 yıl öncesinin islamını içinde gerçekleştirdiği şartlardan ayırarak "gerçek" diye yorumlamak çaresizlikten başka şey değildir. Kaldı ki o zamanın islamında da şiddeti öven, kadınları aşağılayan belirlemeler vardır.

Zaten kutsallıktan gözleri kör olmamış olan herkes şunu rahatlıkla görebilir: Muhammed'in ölümünün ardından islamda iktidar kavgası başlamışsa ve büyük oranda şiddet kullanılmışsa, bu şiddetin temelini kutsal metinde ve toplumsal koşullarda aramak gerekir. İkisi birbirinden ayrılamaz.

İslam'da reform da 1400 yıl öncesinde gerçek İslam arayarak değil, ancak İslam'ı bugüne taşıyarak mümkündür.

Tarihteki her metin gibi İslam da ortaya çıktığı, geliştiği şartlarla ilişkilidir. Değişmesi de 1400 yıl öncesine dönülerek değil, bugünün şartlarına uyum sağlanarak olabilecektir.

Hristiyanlık büyük kavgalardan sonra bu yolu izledi.

İslamiyet Hristiyanlığa göre yaklaşık 600 yıl daha genç olan bir din...

Ağustos 1572'de Fransa'da Katolikler Protestanlara saldırarak çok sayıda sapkın olarak görülen bu kişileri öldürdüler. Saint Barthlemy katliamı olarak bilinen bu olayda sayısı kesin olarak bilinmemekle birlikte çok sayıda (yüz bin tahmin ediliyor) Protestan öldürüldü.

450 yıl bile olmamış ve insanlar sürekli olarak aynı yolu geçmek zorunda iseler Müslümanlığın değişmesine de daha zaman var demektir...